

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
ในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN EXTRA
LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LAMPANG LAMPHUN

¹พิชญา คำรังษี, ²สิทธิชัย มุลเขียน, ³สุรัตน์ ศรีดาเดช และ ⁴ประกอบ สาระวรรณ
¹Pitchaya Kamrangsee, ²Sittichai Moonkein, ³Surat Sridadet
and ⁴Prakob Sarawan

¹มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย
¹North-Chiang Mai University, Thailand

¹Pitchaya@sby.ac.th, ²sittichai@northcm.ac.th, ³surat@northcm.ac.th,
⁴prakob@northcm.ac.th

Received : March 8, 2023; **Revised** : March 28, 2024; **Accepted** : April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและ
แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษใน
จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มีกลุ่มตัวอย่าง 186 คน
ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน ครูผู้สอนจำนวน 180 คน และผู้เชี่ยวชาญให้
ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามได้ค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.977 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ คือ ด้านการเป็นพลเมือง

¹ นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

⁴ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ในยุคดิจิทัล ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลตามลำดับ แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของครู บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหา จุดอ่อน จุดดีและความต้องการจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านดิจิทัลของสถานศึกษาให้ชัดเจน รวมทั้งสร้างระบบการบริหารที่มีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความมีมารยาทและความรับผิดชอบตามกฎหมายดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้งบประมาณในแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาดิจิทัลในองค์ที่มุ่งเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพ และควรมุ่งส่งเสริมสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและผลงานดิจิทัลที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ชัดเจน ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีให้เป็นวิถีปกติและพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันโลกดิจิทัล

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน

Abstract

This research aims to study the digital leadership of educational institution administrators and to provide guidelines for developing digital leadership of the educational institution administrators in special large secondary schools in Lamphun Province, under the Lamphun Secondary Educational Service Area Office, Lamphun. There were 186 people sampled, consisting of 6 school administrators and 180 teachers, including 7 experts who provided information in interviews. The tools used in this research were: The questionnaires with 0.977 reliability scores and the interview form. The collected data were analyzed using statistics: percentage, mean, and standard deviation, and content analysis. The results of the study found that for the digital leadership of administrators in special large secondary schools in Lamphun Province under the Lamphun Secondary Educational Service Area Office, Lamphun, it was overall at a high level. Moreover, it revealed that every aspect has a high average level ranked from average from highest to lowest, which includes, citizenship in the digital age, digital literacy, creating a digital learning culture, and having a digital vision respectively. Guidelines for developing digital leadership of educational administrators in special large secondary schools in Lamphun Province under the Lamphun Secondary Educational Service Area Office, Lamphun, are that the school administrators should organize a meeting to gather teachers' opinions, personnel and stakeholders in educational institutions' points of view to analyze problems, weaknesses, drawbacks, and necessary

needs that educational institutions must improve in order to clearly define the digital development direction of educational institutions. Moreover, the school administrators might create a quality management system using digital technology. Furthermore, they should cultivate awareness in using digital technology with etiquette and responsibility according to digital laws. In addition, they should use the budget for planning or creating projects for digital development in organizations that focus on quality output. Other than that they should aim to promote and support the creation of innovation and quality digital works by teachers and students and also should clearly establish policies and regulations regarding the use of digital technology. Beyond that they should promote the creation of an environment where the use of technology is normal and should develop personnel to be literate in the digital world.

Keywords : digital leadership, school administrators, Extra Large Secondary Schools in Lamphun

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขันทางธุรกิจ เศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่ซับซ้อนผันผวนทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า VUCA world ซึ่งถือว่าเป็น The New Normal หรือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลก เป็นประเด็นสำคัญสำหรับผู้นำองค์กรที่จะต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันสถานการณ์ ในการรับมือกับกระแสโลกที่ผันผวนหรือ VUCA world นี้ ทุกคนต่างพุ่งเป้าไปที่การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน จึงเป็นความจำเป็นที่การศึกษาจะต้องทบทวนปรับเปลี่ยนเพื่อปรับตัวให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พลิกผันไม่แน่นอน ซับซ้อนและคลุมเครือได้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต (ศศิมา สุขสว่าง, 2562) ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาไทยในเวลานี้ เนื่องจากภาวะผู้นำดิจิทัลของสังคมปัจจุบันมีความจำเป็นต้องกระตุ้น และเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนของคน และการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงความต้องการที่ตอบสนอง และแนวทางให้องค์กรประสบความสำเร็จ (รุจาภรณ์ ลักษณะดี, 2565 : 25)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีเนื่องจากการจัดการศึกษาโดยใช้ ICT หรือเทคโนโลยีดิจิทัล มีข้อจำกัดมากมาย ดังรายงานจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พ.ศ. 2564 - 2566 ของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพองค์กรของหน่วยงานโดย SWOT Analysis พบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจและพัฒนาคูณภาพการศึกษาด้าน ICT มีจุดอ่อนคือ 1) งบประมาณไม่เพียงพอ 2) ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร 3)

ระบบไม่รองรับกับปริมาณการใช้งาน เช่นเดียวกับโรงเรียนสวนบุญญูปถัมภ์ลำพูนที่ได้ทำการวิเคราะห์สภาพองค์กรของหน่วยงาน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีการจุดอ่อน (Weaknesses) คือระบบสารสนเทศมีหลายระบบ และไม่เชื่อมโยงทำให้เกิดภาระงานในการจัดทำที่ซ้ำซ้อน และด้านเทคโนโลยีมีอุปสรรคได้แก่ 1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย และขาดการซ่อมบำรุง 2) ผู้ปกครองและนักเรียนบางส่วนไม่สามารถจัดหาเครื่องมือสื่อสารและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนได้อย่างทั่วถึง 3) ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และ 4) แหล่งบริการด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนมีน้อย

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในการบริหารงานที่ดี เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้หน่วยงาน สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พัฒนาการศึกษาด้านพันธกิจและเป้าประสงค์จะพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสวนบุญญูปถัมภ์ ลำพูนและโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 360 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 350 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนสวนบุญญูปถัมภ์ ลำพูนและโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 186 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และครูผู้สอน จำนวน 180 คนได้มาจากการกำหนดขนาด โดย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (krejcie and Morgan, 1970 : 670 - 610) และสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาสาขาวิชาการบริหาร การศึกษาจำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 2 คน และ ครูผู้สอนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของ Elloitt (2017 อ้างถึงในกันตชาติ กุดนอก, 2565), ชูติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562), กวินท์ บินสะอาด (2564), จิราภรณ์ ปกรณ์ (2564), NETS – A (2009 อ้างถึงในธนัชชนม์ มาตระออ, 2564), นภัสรัญช์ สุขเสนา (2564), กันตชาติ กุดนอก (2565), ภูริรัตน์ สุกใส (2565), มุอำหมัตร์ชุลัน ลือ บากะลูติ (2565), รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565), อดุลย์ วรรณะปะกะ (2566) เป็นหลักในการ กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ครั้งนี้ ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีระดับ ความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป จะได้องค์ประกอบผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. การมีความรู้ดิจิทัล 3. การสร้างวัฒนธรรมการ เรียนรู้ดิจิทัล 4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ซึ่งมี องค์ประกอบผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นคำถามสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ด้านที่	ภาวะผู้นำดิจิทัล	N = 186		การแปลผล
		\bar{x}	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.10	0.685	มาก
2	การมีความรู้ดิจิทัล	4.24	0.641	มาก
3	การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล	4.21	0.681	มาก
4	การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.26	0.670	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.669	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้และผลิตนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกัน

ด้านการมีความรู้ดิจิทัล มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ดิจิทัลในการบริหารงาน เช่น จัดให้มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษา โปรแกรมแสดงผลการเรียนทางออนไลน์ โปรแกรมการยื่นแบบลาของครูผู้สอนออนไลน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษารู้อกฎหมายดิจิทัล

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำงานเป็นทีม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัล

ด้านการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหลักเล็งเห็นการใช้เทคโนโลยีในการระดมทรัพยากรหรืสินทางปัญญาหรือลิขสิทธิ์ ด้วยการคัดลอกผลงานผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัล

2. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ผลดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของครู บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหาจุดอ่อน จุดด้อยและความต้องการจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาด้านดิจิทัล เพื่อวางทิศทางการพัฒนาด้านดิจิทัลของสถานศึกษาให้ชัดเจน

ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมการรู้กฎหมายดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมในโครงการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับดิจิทัล ปลูกจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและนักเรียนภายใต้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดิจิทัลที่ถูกต้อง สร้างบรรยากาศที่เน้นความรับผิดชอบและมารยาทในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่อตนเองและส่วนรวม

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญที่จะใช้งบประมาณในการพัฒนาเกี่ยวกับดิจิทัลในองค์กร โดยพิจารณาถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและผลงานดิจิทัลที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน

ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและข้อบังคับที่ชัดเจนในการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ชัดเจน เช่น การประกาศนโยบายและข้อบังคับในเว็บไซต์ของสถานศึกษา ชี้แจงและสื่อสารกับบุคลากรเพื่อให้เข้าใจเรื่องการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในการประชุมประจำเดือน

อภิปรายผล

1. การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

ได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล รองลงมา ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีความรู้ดิจิทัล ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ สุขเสนา (2564) การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของครู บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหา จุดอ่อน จุดด้อยและความต้องการจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาด้านดิจิทัล เพื่อวางทิศทางการพัฒนาด้านดิจิทัลของสถานศึกษาให้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกวิวิท บินสะอาด (2564) การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเลขคณิตน้อยที่สุด ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต วิสัยทัศน์ควรมีความชัดเจน ทันสมัย สามารถปฏิบัติได้จริง และสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทันทต่อเหตุการณ์เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้โดยอย่างรวดเร็ว และ ตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป พัฒนางค์กรให้ก้าวทันเทคโนโลยีอย่างเป็น รูปธรรม

ด้านการมีความรู้ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมการรู้กฎหมายดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมในโครงการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับดิจิทัล ปฏิบัติงานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและนักเรียนภายใต้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดิจิทัลที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมูฮำหมัดรุสลัน ลีอบากะลูติง (2565) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด กระจับปี่ ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านความรู้ดิจิทัล ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา การที่ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถที่มีประสิทธิภาพจะทำให้สามารถเลือกเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

จัดลำดับความสำคัญที่จะใช้งบประมาณในการพัฒนาเกี่ยวกับดิจิทัลในองค์กร โดยพิจารณาถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและผลงานดิจิทัลที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภูริรัตน์ สุกใส (2565) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรดิตรดิพบว่า ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อให้ครูและบุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ นำเสนอความคิดเห็น และแนวทางการพัฒนานวัตกรรม และให้รางวัลกับผู้ที่มีความสำเร็จในด้านนวัตกรรม

ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ในประเด็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและข้อบังคับที่ชัดเจนในการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ชัดเจน เช่น การประกาศนโยบายและข้อบังคับในเว็บไซต์ของสถานศึกษา ชี้แจงและสื่อสารกับบุคลากรเพื่อให้เข้าใจเรื่องการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในการประชุมประจำเดือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกวิวิท ปินสะอาด (2564) การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสมกับยุคศตวรรษที่ 21 เป็นแบบอย่างด้านเทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมผ่านเครือข่ายออนไลน์ พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านการใช้เทคโนโลยี สร้างจิตสำนึก และมารยาทที่ดีในการใช้สื่อยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในสหวิทยาเขตบุญวาทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2. การมีความรู้ดิจิทัล 3. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล 4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ระบุทิศทางและเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการ ประสบผลสำเร็จให้ชัดเจน ควรสนับสนุนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลโดยให้โอกาสแก่ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็นต้องการขับเคลื่อนองค์กร การได้รับการพัฒนาทักษะดิจิทัลใหม่ๆ สิ่งสำคัญผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษากฎหมายดิจิทัลและกำหนดนโยบายและข้อบังคับเกี่ยวกับดิจิทัลในองค์กรให้ชัดเจน ซึ่งการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลต้องเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลายาวนานและต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กวินท์ ปินสะอาด. (2564). *ภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกล. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาไศย*
- กันตชาติ กุดนอก. (2565). *ภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
- จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท ทริบ เพ็ล กรุป จำกัด.*
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2564). *รูปแบบภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต การบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำคฤคิจิตลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*
- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำคฤคิจิทัล Digital Leadership. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ธัชชนม์ มาตระออ (2564). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาคฤคิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- นภัสรัญช์ สุขเสนา (2564). *ภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ ปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- ปกรณ์ ลีสกุล. (2561). *Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกคฤคิจิทัล. ค้นเมื่อ 6 กันยายน 2566, จาก: <https://today.line.me/th/pc/article/.Leadership+in+Digital+Era>*
- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรคฤคิจิตล. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์ และคณะ. (2564). *ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเปลี่ยนแปลง. วารสารวิชาการ. วิทยาลัยแสงธรรม. 13(2), 5-25.*
- มูฮามมัดรุซลัน ลือบาคะลูติง. (2565). *ภาวะผู้นำคฤคิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรางั กระบี่. มหาวิทยาลัยมหาไศย*

- รัตติภรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้าน บึง 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก
- ศศิมา สุขสว่าง. (2560). *VUCA World ความท้าทายสำหรับผู้ในยุคใหม่*. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566 จาก www.sasimasuk.com
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค
- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570*. ลำปาง.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า ปริ้นติ้ง.
- อดุลย์ วรรณปะกะ. (2566). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- อรรถพล ประภาสโนบล. (2559). *วิพากษ์วัฒนธรรมยุคดิจิทัลผ่านปรัชญาการศึกษาของเปาโลแฟร์*. วารสารปณิธาน. 12 (1), 10.

